

روای کاپیتان سوباسا محقق شد

تیم فوتبال ژاپن موفق شد در خاک آلمان، قهرمان ۴ دوره جام جهانی را با نتیجه‌ای مقتدرانه شکست دهد
اما رازهای رشد سریع فوتبال این کشور طی ۳ دهه چه بوده است؟

سید مصطفی صابری | روزنامه‌نگار

پرونده

آلمان با ستاره‌هایش، در خاک خودش ۴ بر یک مغلوب ژاپن شد. آن هم در شرایطی که شاید اگر ترشتگن درون دروازه ژرمن‌ها نبود؛ ساموایی‌ها به‌راحتی دروازه حریف‌را که بیشتر تحقیر نشدند. بازی جوری بود که انگار در حال تماشای «فوتبالیست‌ها» هستیم، یک ژاپن پرشور، بدون فوق‌ستاره، هماهنگ و پر تلاش، برابر آلمانی مغرور و پرستاره. شاید قصه موفقیت‌های فوتبالی ژاپن هم از «فوتبالیست‌ها» شروع شده باشد. زمانی که کاپیتان سوباسا گل می‌زد دورویای حضور در جام جهانی و موفقیت در فوتبال جهان را به ذهن کودکان ژاپنی منتقل می‌کرد. سوباسا نمادی از اراده، تسلیم‌ناپذیری و شوق رسیدن به موفقیت برای کودکانی بود که در دهه ۸۰ میلادی با فوتبال غریبه بودند و کم‌کم این‌رشته ورزشی را با تماشای این پویانمایی معروف شناختند، به‌آن علاقه‌مند شدند و سرانوش رفتند تا تیم ملی ژاپن که اولین قهرمانی‌اش در جام‌ملت‌های آسیا را در سال ۱۹۹۲ و بعد از ناداوری در حق تیم ما به‌دست آورد و اولین جام جهانی‌اش را هم در ۹۸ فرانسه تجربه کرده بود حالا جزو بهترین‌های دنیا باشد. ژاپنی که حالا با ۴ قهرمانی در جام‌ملت‌ها، ۷ دوره حضور در جام جهانی و ۴ مرتبه صعود از گروهش در این رقابت‌ها، از همه نظر پرافتخارترین تیم آسیاست. تازه‌واردی که رکوردها را خیلی سریع درو می‌کند. جی لیگ یا لیگ حرفه‌ای این کشور سال ۱۹۹۳ شروع به کار کرد و حالا تیم‌های باشگاهی این کشور ۸ قهرمانی در لیگ قهرمانان آسیا دارند. در همین جام جهانی قطر هم ژاپنی‌ها در گروه مرگ با آلمان و اسپانیا هم گروه بودند و به‌راحتی با پیروزی مقابل این دو حریف قدر از گروه‌شان صعود کردند. ما جمعه‌ها فوتبالیست‌ها را تماشا می‌کردیم و توی دل‌مان به‌رویا‌های کاپیتان سوباسا ورقایش می‌خندیدیم. مگر می‌شد ژاپنی که

همه‌چیز در باره کاپیتان سوباسا، فوتبالیست‌ها و قفل آبی

ژاپنی‌ها با ساخت انیمه‌هایی چون «فوتبالیست‌ها» و در سال‌های اخیر «قفل آبی»، به مرور عشق به فوتبال و در ادامه رویای قهرمانی در جام جهانی را در ذهن کودکان‌شان کاشتند

اوایل دهه ۷۰ بود. عصر جمعه که می‌شد بچه‌ها ردیف می‌شدند جلوی تلویزیون تا «فوتبالیست‌ها» را تماشا کنند و ببینند تکلیف شوتی که «سوباسا اوزار» یا «کاکرو یوگا» زد چه می‌شود. هر چند بعضی وقت‌ها چند قسمت طول می‌کشید که تکلیف شوت و گل شدن یا نشدن آن مشخص شود اما این کارتون، چیزی نبود که بچه‌ها از آن خسته شوند. ولی سرو کله کارتون فوتبالیست‌ها از کجا پیدا شد، چطور توانست دنیار اقبضه‌به‌نوعی رویای ژاپن را در فوتبال تعبیر کند؟ ما در این قسمت از آن می‌نویسیم.

«کاپیتان سوباسا» یا همان فوتبالیست‌های خودمان

کارتون «فوتبالیست‌ها» نام یک مجموعه مانگاست که ۳۸ سال پیش «نوریاکی ناگای» آن را طراحی کرد و طی ۴ سال در مجله «کروکرو» ژاپن منتشر می‌شد. این مانگا، دستمایه تولید یک مجموعه انیمه ۲۶ قسمتی توسط استودیو پیروت شد اما موفق نبود و بعد از ۲۱ قسمت، پخش آن در ژاپن متوقف شد. این کارتون با «فوتبالیست‌هایی که ما می‌شناسیم متفاوت است و البته روی آتش تلویزیون کشورمان هم رفته. خیلی‌ها دلیل ناکامی این انیمه را مجموعه «کاپیتان سوباسا» می‌دانند که در همان روزها پخش می‌شد و با آن شباهت‌هایی داشت.

عجیب‌ترین نتایج فوتبال

به جز بازی شنبه شب ژاپن و آلمان که حتی خوش‌بین‌ترین تحلیل‌گران فوتبالی هم نتیجه ۴ بر یک به سود ژاپن را پیش‌بینی نمی‌کردند، دنیای فوتبال باز هم نتایج دیگری دارد که همزمان آسان نیست. با این تفاوت که خیلی از نتایج عجیب جرقه‌های ناگهانی هستند. اما پیروزی ژاپن برابر آلمان یک اتفاق نبود بلکه محصول سال‌ها برنامهریزی بود. در ادامه بعضی از این نتیجه‌های عجیب‌رامرور می‌کنیم:

ایرلند شمالی ۱-۱ اسپانیا صفر (۱۹۸۲)

عربستان ۲-۲ آرژانتین ۱ (۲۰۲۲)

اولین مسابقه گروه C مسابقات جام جهانی قطر هم‌را شو که کرد. در حالی که تیم ملی آرژانتین با لیونل مسی از شانس‌های اصلی قهرمانی جام جهانی قطر به‌شمار می‌رفت و نزدیک به سه سال یعنی ۳۶ بازی حتی یک شکست هم نداشت، از عربستان شکست خورد.

مردم ژاپن از این مجموعه باعث شد تا تا کاهاشی در ادامه مانگاهای دیگری هم به عنوان دنباله آن خلق کند. طولی نکشید که این مجموعه در سراسر جهان پر طرفدار شد و آن را به یکی از محبوب‌ترین انیمه‌های تاریخ تبدیل کرد. بد نیست بدانید فوتبالیست‌ها یا همان کاپیتان سوباسا در میان صد انیمه برتر دنیا هم قرار دارد.

تحول فوتبال ژاپن با یک انیمه!

بسیاری از فوتبال‌بست‌های کنونی جهان و «جی لیگ» (لیگ فوتبال ژاپن) چندبار کارتونی که آن را به اسم فوتبالیست‌ها می‌شناسیم دیده و حتی از آن الهام گرفته‌اند. اصلا انقلاب فوتبال ژاپن نه با قراردادهای میلیون دلاری و نه زیرساخت‌های عجیب که با همین انیمه شروع شد. اوایل دهه ۸۰ میلادی بود که فدراسیون فوتبال ژاپن به کمپانی شوئیتسا ساخت کارتونی را پیشنهاد داد که به پیشرفت فوتبال این کشور کمک کند. یوئیتیچی تا کاهاشی هم دست به کار شد و «کاپیتان سوباسا» را ساخت و موفق شد توجه مردم را که پیش از آن فقط به ورزش‌های زمی بود به فوتبال جلب کند. در موفقیت و تاثیرگذاری این مجموعه همین بس که با پخش آن جمعیت ۱۲۰ هزار تایی کودکان ژاپنی در مدارس فوتبال دو برابر شد و به ۲۴۰ هزار نفر رسید. فدراسیون هم مانند آن چه در این انیمه می‌گذرد، مسابقات بین مدارس را اجرا کرد و استعداد‌های درخشان فوتبال را از دل آن بیرون کشید. یادمان باشد که انیمه فوتبالیست‌ها فراتر از یک پویانمایی معمولی بود و بخش‌هایی از فرهنگ ژاپن برای تلاش و کار تیمی و استمرار تا رسیدن به هدف را به بچه‌ها منتقل کرد. در ادامه هم شور و اشتیاق کودکان، با زیرساخت خوب ورزشی در مدارس و بعد هم ساختار

یونان ۱-۱ پرتغال صفر (۲۰۰۴)

کمتر مسابقه‌ای را می‌توانید پیدا کنید که دیدار افتتاحیه و اختتامیه‌اش تکرار شود. وقتی جام یورو ۲۰۰۴ شروع شد ملی پوشان پرتغال با هدایت فیلیپه اسکولاری به فکر قهرمانی در یورو بودند. شکست ۲-۱ پرتغال در برابر یونان با نتایج خوب این تیم در بازی‌های بعدی فراموش شد. در دیدار فینال بازی کملا یک طرفه بود و میزبان پرستاره یعنی پرتغال بی‌صبرانه برای زدن گل حمله می‌کرد، اما یونانی‌ها از روی کرنر به گل رسیدند و تا لحظه آخر دفاع کردند و جام‌را به آن بردند.

سنگال ۱-۱ فرانسه صفر (۲۰۰۲)

این نتیجه یکی از شو که‌کننده‌ترین نتایج تاریخ جام جهانی است چون فرانسه با حضور زیدان، یکی از قوی‌ترین تیم‌های آن زمان بود. آبی‌ها جام جهانی

ورزش ژاپن تکمیل شد و این مسیر تا امروز که ژاپن به تیمی موفق در فوتبال جهان تبدیل شده ادامه داشته است.

ژاپن دست بردار نیست

«کاپیتان سوباسا» یا همان «فوتبالیست‌ها»ی خودمان، در سال ۲۰۱۸ همان داستان را با کیفیت بهتر و ریتم جذاب‌تری تولید کردند. در سال ۲۰۲۲ هم انیمه «قفل آبی» را ساختند که در داستان و روایت‌پردازی چند گام جلوتر از محصولات قبلی است و علما می‌خواهد قهرمانی در جام جهانی را به عنوان یک هدف در ذهن مخاطب بکارد. در «قفل آبی» با داستان جذابی طرفیم، ماجرای این انیمه از این قرار است که فدراسیون فوتبال ژاپن بعد از بررسی زیاده‌به این نتیجه می‌رسد که فوتبال این کشور برای قهرمانی در جام جهانی نیاز به یک مهاجم نابغه دارد و برای همین تمام فوتبالیست‌های این کشور را در سازمانی عجیب گرد هم جمع می‌کند تا در آزمون‌هایی سخت شرکت کنند. نفر آخر مهاجم تیم ملی در جام جهانی خواهد بود؛ کسی که قطعه گمشده رویای قهرمانی در جام جهانی است.

۱۹۹۸ و یورو ۲۰۰۰ را برده بودند و برای دفاع از عنوان قهرمانی آمده بودند. در شرایطی که سنگال تا آن زمان هرگز در جام جهانی بازی نکرده بود. نکته جالب آن که سنگال قبلاً مستعمره فرانسه بود و به جز ۲ دروازه‌بان ذخیره، بقیه بازیکنان آن تیم همگی در فرانسه بازی می‌کردند. پاتریک ویرابازیکن فرانسه در سنگال به دنیا آمده و برونو متسو مربی

سنگال، فرانسوی بود. سنگال تا مرحله

یک چهارم نهایی بالا رفت و یکی از بهترین گل‌های جام را به دانمارک زد ولی فرانسه بدون زدن حتی یک گل در گروه خودآخر شد.

کره شمالی ۱-۱ ایتالیا

صفر (۱۹۶۶)

یک بازی ناامیدکننده دیگر برای ایتالیایی‌ها، این بار در انگلیس و در جام جهانی ۱۹۶۶. کره در دقیقه ۴۲ مسابقه گل پیروزی را ز دولی ایتالیا هیچ کاری نتوانست انجام دهد. این نتیجه باعث شد کره شمالی به یک چهارم نهایی برود که در این مرحله حذف شد.

ZENDEGI-SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

دوشنبه ۲۰ شهریور ۱۴۰۲
 ۲۵ صفر ۱۴۴۵ • ۱۱ سپتامبر ۲۰۲۲
 شماره ۲۱۳۰۶

۲۵۲۵

ژاپن شاید زودتر از ۲۰۵۰ قهرمان جام

جهانی شود

گفت‌وگوبا «مارکار آقاجانیان»، آنالیزور و مربی سابق تیم ملی که در ۳ دوره اخیر جام جهانی دستیار «کی‌روش» بوده و مدتی وظیفه بررسی فوتبال ژاپن را به عهده داشته است

مجید حسین زاده | روزنامه‌نگار

موفقیت‌های چند سال اخیر تیم ملی ژاپن در جام‌های جهانی، جام‌ملت‌های آسیا و... می‌تواند الگویی برای بسیاری از کشورهای در حال توسعه در مسیر فوتبال باشد. به سراغ «مارکار آقاجانیان» رفتیم که به گفته خودش در جام ملت‌های آسیا ۲۰۰۷ که سر مربیگری تیم ملی بر عهده «امیر قلعه‌نویی» بود، به عنوان آنالیزور مسئولیت زیر نظر گرفتن بازی‌های تیم ملی ژاپن و حضور در تمرینات این تیم به او برای بازی احتمالی با آن‌ها در مراحل بعدی سپرده شده بود. علاوه بر این، او در تیم ملی جوانان هم سابقه چندین بار رویارویی با تیم‌های این کشور را دارد. با «آقاجانیان» درباره مهم‌ترین عواملی که باعث پیشرفت چشمگیر فوتبال ژاپن در دهه‌های اخیر شده است، صحبت کردیم که در ادامه خواهید خواند. البته «مارکار» در ابتدای صحبت‌هایش به ما اشاره می‌کند که مصاحبه تلفنی انجام نمی‌دهد اما چون امیدوار به اصلاح روند ساختار فوتبال در کشورمان است، این تجربیات و مشاهداتش را با ما در میان می‌گذارد.

فوتبالیست‌ها جنبه انگیزشی داشت

این آنالیزور در ابتدای صحبت‌هایش درباره تاثیر پویانمایی فوتبالیست‌ها بر موفقیت‌های تیم ملی ژاپن می‌گوید: «به نظر من، این کارتون بیشتر به دلیل آشنا کردن کودکان و نوجوانان با فوتبال و علاقه‌مند کردن آن‌ها به این رشته ورزشی، ساخته شد. یعنی این برنامه، بیشتر جنبه انگیزشی داشت بنابراین نباید نقش آن در موفقیت‌های چشمگیر تیم ملی ژاپن در سال‌های اخیر ا بزرگ‌نمایی کرد چون تاثیر زیادی نداشته است. در بحث نتیجه‌گیری و پیروزی‌هایی که این تیم به دست می‌آورد، من خودم شاهد بودم که از سال‌ها پیش، یک پروژه بزرگ را به صورت سیستماتیک شروع کردند.»

نظم و انضباط شان متحیرکننده است

«آقاجانیان» درباره مهم‌ترین عامل موفقیت ژاپنی‌ها در فوتبال می‌گوید: «این عوامل یکی دوتا نیستند و باید درباره هر کدام، مفصل صحبت کرد. اما از نظر من، آینده‌نگری آن‌ها باعث شد تا امروز در چنین شرایطی قرار بگیرند. توجه داشته باشیم که اگر تیم ملی ژاپن به راحتی از گروهش در جام جهانی صعود می‌کند یا به آلمان ۴ گل می‌زند، با برنامه‌ریزی صحیح و هدف‌گذاری بوده که به این جارسیده است. الان به همه جهان گفتند که هدف‌گذاری ما برای قهرمانی در جام جهانی برای سال ۲۰۵۰ است که شاید زودتر هم به آن دست یابند. نکته دیگر، نظم و انضباط شان است که هر بیننده‌ای را متحیر می‌کند.»

نقاط ضعف و قوت شان را بعد از هر جام جهانی بررسی می‌کنند.

«همه عواملی که به آن اشاره کردم، به علاوه ثبات مدیریتی باعث شده تا تیم ملی ژاپن موفق شود». او ادامه می‌دهد: «چند سال پیش هم قبل از بازی کشورمان با ژاپن در جام‌ملت‌های آسیا گفتیم که ژاپن یک شبه ژاپن نشد و الان سال‌هاست که فراتر از آسیا بازی می‌کند. الان یک کاری که ژاپنی‌ها انجام می‌دهند و کمتر کسی به آن توجه می‌کند، این است که به محض پایان هر جام جهانی، یعنی فردای پایان آخرین بازی‌شان، بعد از بررسی نقاط ضعف و قوت، تیم را برای دوره بعدی می‌بندند. بنابراین تقریباً از ۱۵ سال پیش این ماجرا را شروع کردند که بعد از پایان هر دوره، بررسی می‌کنند که مثلاً اگر شرایط سنی ۱۰ بازیکن از تیم ملی فعلی به درد دوره بعدی جام جهانی نمی‌خورد، دیگر برای‌شان مهم نیست که در جام‌ملت‌ها نتیجه می‌گیرند یا نه و همان روز دست به جوان‌گرایی می‌زنند. این اتفاق در حالی است که در جام‌ملت‌های آسیا هم نتیجه می‌گیرند.»

دنبال ستاره‌سازی نیستند

او درباره این که چرا ژاپن مثل ایران، کره جنوبی و... ستاره‌سرشناس در جهان ندارد، می‌گوید: «الان ژاپن بالای ۲۵ لیژونر در تیم‌های مطرح اروپایی اعم از اینتر، دورتموند، میلان، هامبورگ، لستر سیتی و... دارد. با این حال، به‌طور کلی دنبال ستاره‌سازی نیستند و بحث اصلی‌شان، ساختار تیمی است.

من یادم است که سال ۲۰۰۸، بازی‌های جوانان بود و هتل تیم ما با ژاپنی‌هایکی بود. از همان رفت‌وآمد، نحوه حضورشان در رستوران و... مشخص بود که همه کارهایشان روی برنامه است. آن موقع ۲۰۰۷ بودو ما الان ۲۰۲۳ هستیم. ۱۶ سال پیش، من این‌ها را دیدم.»

کی‌روش هم تحت تاثیر باورهای ژاپنی‌ها بود

او که در جام‌های جهانی ۲۰۱۴، ۲۰۱۸ و ۲۰۲۲ به عنوان دستیار کی‌روش حضور داشته، به یک خاطره جالب از سرمربی سابق تیم ملی کشورمان درباره ژاپنی‌ها هم اشاره می‌کند و می‌گوید: «آقای کی‌روش برای من تعریف می‌کرد زمانی که در ژاپن مربیگری کرده، اولین دوره‌ای بوده که تیم ملی آن‌ها به جام جهانی می‌رفته است. می‌گفت که ۷ بازیکن تیم من را برای بازی‌های ملی بردند و گفتند که بازی‌های لیگ هم باید انجام شود. او به دفتر رئیس باشگاه برای اعتراض می‌رود اما می‌گویند که هیچ مشکلی نیست، حتی اگر تیم در تمام این بازی‌ها نتیجه نگیرد، مهم نیست چون اولویت همه ما، تیم ملی کشورمان است. کی‌روش می‌گفت که شما باید این باورها و اولویت‌های ژاپنی‌ها را ببینید تا رمز موفقیت‌شان را بفهمید.»

